

ผนวก ข

ระเบียบกระทรวงยุติธรรม

ว่าด้วยเครือข่ายและอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

พ.ศ. 2548

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 75 กำหนดให้รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างรวดเร็ว และเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน มาตรา 76 กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐทุกระดับ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 20 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของงานในกระทรวงให้สอดคล้องกับนโยบายที่รัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภา และพระราชบัญญัติ ปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 มาตรา 32 กำหนดให้กระทรวงยุติธรรม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม เสริมสร้างและอำนวยความสะดวกในสังคม

ดังนั้น กระทรวงยุติธรรมจึงเห็นควร กำหนดระเบียบการดำเนินงานของเครือข่ายและอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยเครือข่ายและอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ พ.ศ. 2548”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในระเบียบนี้

“เครือข่าย” หมายถึง เครือข่ายคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

“เครือข่ายคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ” หมายถึง กลุ่มบุคคลหรือกลุ่มอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่ได้มีการรวมตัวกันจัดตั้ง หรือกลุ่มองค์กรที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ร่วมกับหน่วยงานอื่นจัดตั้งขึ้น อาทิ เครือข่ายวัฒนธรรมเพื่อสิทธิเสรีภาพจัดตั้งขึ้นทั้งใน

ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ภาค หรือประเทศ โดยสมาชิกของเครือข่ายมีสถานภาพเช่นเดียวกับอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้

“อาสาสมัคร” หมายถึง อาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

“อาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ” หมายถึง บุคคลที่ได้รับคัดเลือกจากประชาชนหรือกลุ่มองค์กรประชาชนในชุมชน โดยให้ใช้ชื่อย่อภาษาไทยว่า “อสภ.” และเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ บทบาท และสิทธิหน้าที่ ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

“อธิบดี” หมายถึง อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

“บัตรประจำตัว” หมายถึง บัตรประจำตัวอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

“กรม” หมายถึง กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ข้อ 4 ในผู้แทนกระทรวงยุติธรรมประจำจังหวัด ให้คำแนะนำ คำปรึกษา สนับสนุน และอำนวยความสะดวก แก่เครือข่ายและอาสาสมัครในการปฏิบัติงานในพื้นที่

หมวด 1

คุณสมบัติและการแต่งตั้ง

ข้อ 5 เครือข่ายที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นเครือข่ายคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จะต้องมีความประพฤติ ดังต่อไปนี้

(1) มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและการระงับข้อพิพาทในชุมชน

(2) เข้าร่วมเป็นเครือข่ายกับกรมหรือกระทรวงยุติธรรมด้วยความสมัครใจ

(3) สมาชิกเครือข่ายจะต้องผ่านการอบรมในหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งที่กรมจัดขึ้นหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นจัดอบรมตามหลักสูตรที่กำหนด

ข้อ 6 บุคคลที่จะได้รับการพิจารณาแต่งตั้งเป็นอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จะต้องมีความประพฤติ ดังต่อไปนี้

(1) มีสัญชาติไทย

(2) มีอายุตั้งแต่ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

(3) มีภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในตำบลนั้นแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน

(4) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

(5) มีความสมัครใจ ซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรม มีความเสียสละ พร้อมทั้งจะอุทิศตน เพื่อให้ความช่วยเหลือและดำเนินส่งเสริมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในชุมชน

(6) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี

(7) จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกหรือได้รับการยอมรับจากประชาชนหรือกลุ่ม องค์การประชาชนและผ่านการอบรมในหลักสูตรที่กรมกำหนด

(8) ต้องไม่เป็นบุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถหรือ บุคคลล้มละลาย

ข้อ 7 บุคคลที่มีคุณงานความดี และมีความเสียสละในการให้ความช่วยเหลือ หรือมี ผลงานด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในชุมชน อันเป็นประโยชน์ทั่วไป อาจได้รับการ พิจารณาแต่งตั้งให้เป็นอาสาสมัครกิตติมศักดิ์มีสิทธิระดับเครื่องหมายอาสาสมัครหรือสิ่งแสดง เกียรติคุณและได้รับสิทธิหรือประโยชน์อื่นตามที่กำหนดไว้ในหมวด 4

ข้อ 8 ให้อธิบดี หรือบุคคลที่รับมอบหมาย เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งเครือข่าย หรือ อาสาสมัครหรืออาสาสมัครกิตติมศักดิ์ และเป็นผู้ลงนามในบัตรประจำตัว

หมวด 2

บทบาทและหน้าที่

ข้อ 9 เครือข่ายและอาสาสมัครมีบทบาทและหน้าที่ ดังนี้

(1) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ หรือจัดการรณรงค์ และให้ความรู้ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ ประชาชน และชุมชนตระหนักในด้านสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

(2) ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ เป็นผู้ดำเนินการ หรือเป็นผู้ประสานงาน ที่เกี่ยวข้องกับการ ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และการจัดการความขัดแย้ง การระงับข้อพิพาทชุมชน

(3) เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายในการทำงานด้านสิทธิเสรีภาพ ตลอดจนดำเนินการ หรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนากลไกการจัดการความขัดแย้งในชุมชน

(4) ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกรณีที่มีเหตุความไม่เป็นธรรมในชุมชน

(5) ประสานการดำเนินงานตามข้อ (1)-(4) ร่วมกับผู้แทนกระทรวงยุติธรรมประจำ จังหวัดเครือข่ายยุติธรรมชุมชน หรือเครือข่ายอื่น ๆ ในพื้นที่

(6) เมื่อเครือข่าย หรืออาสาสมัคร มีความพร้อม อาจารย์รวมตัวกันเพื่อจัดตั้งเป็นศูนย์ประสานงานในชุมชนได้

(7) ให้มีการรายงานผลการดำเนินงานต่อกรมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือตามที่กรมกำหนด

(8) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กรม หรือหน่วยงานราชการ หรือองค์กรอื่นร้องขอ

หมวด 3

ระเบียบวินัยและจริยธรรม

ข้อ 10 เครือข่าย และอาสาสมัคร จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และซื่อสัตย์สุจริต หรือบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ 11 เครือข่าย และอาสาสมัคร จะไม่เรียกร้องหรือไม่อาศัยตำแหน่งหน้าที่ในการแสวงหาประโยชน์ส่วนตน

ข้อ 12 เครือข่าย และอาสาสมัคร จะดำเนินงานโดยเคารพต่อกฎหมายและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ข้อ 13 เครือข่ายและอาสาสมัครจะยึดมั่นในคุณธรรมและเมตตาธรรมในการดำเนินงาน และรักษาความสามัคคีในหมู่คณะ

ข้อ 14 ในกรณีที่เมื่อมีข้อร้องเรียนจากการกระทำผิดวินัย ระเบียบวินัย และจริยธรรมของอาสาสมัคร ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง มีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน ทำหน้าที่ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วรายงานให้กรมทราบ เพื่อพิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสมต่อไป

หมวด 4

สิทธิและประโยชน์

ข้อ 15 เครือข่ายและอาสาสมัครมีสิทธิระดับเครื่องหมายอาสาสมัครและเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ

ข้อ 16 เครือข่ายและอาสาสมัคร มีสิทธิขอเข้าร่วมการฝึกอบรม ประชุม สัมมนา ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งจัดโดยกรมหรือจัดโดยหน่วยงานอื่น ที่กรมประสานขอความร่วมมือ

ข้อ 17 เครือข่ายและอาสาสมัคร อาจได้รับสิทธิหรือประโยชน์อื่นใดตามที่กรมหรือกระทรวงยุติธรรมกำหนด หรือตามที่ได้ทำความตกลงกับหน่วยงานอื่น ๆ โดยจะได้ออกเป็นระเบียบของทางราชการต่อไป อาทิ โฉ่ห้เชิดชูเกียรติ คู่มือการปฏิบัติงาน สื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การขอใช้สถานที่ของราชการ การเข้าร่วมกิจกรรมในโอกาสต่าง ๆ

หมวด 5

ระยะเวลาและการสิ้นสุดการเป็นเครือข่ายหรืออาสาสมัคร

ข้อ 18 การสิ้นสุดการเป็นเครือข่ายหรืออาสาสมัคร อาจสิ้นสุดลงได้ด้วยเหตุดังนี้

- (1) ตาย
 - (2) ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือบุคคลล้มละลาย
 - (3) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
 - (4) เป็นบุคคลวิกลจริต
 - (5) ลาออก
 - (6) กระทำผิดระเบียบวินัย และจริยธรรมข้อใดข้อหนึ่ง หรือหลายข้อตามความที่กำหนดไว้ในหมวด 3 หรือปฏิบัติไม่เหมาะสมที่จะเป็นอาสาสมัคร
- กรณีตาม (5) หรือ (6) สถานภาพแห่งการเป็นเครือข่ายหรืออาสาสมัครจะสิ้นสุดต่อเมื่อมีคำสั่งของอธิบดีหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดี
- (7) เหตุอื่น ๆ ตามที่กรมเห็นสมควร

ข้อ 19 เครือข่ายหรืออาสาสมัครที่พ้นจากตำแหน่งมีสิทธิได้การพิจารณาแต่งตั้งให้เป็นเครือข่ายหรืออาสาสมัครได้อีก

หมวด 6
บัตรประจำตัว

ข้อ 20 ให้อธิบดีหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ออกบัตรประจำตัวให้อาสาสมัครหรืออาสาสมัครกิตติมศักดิ์ บัตรนี้ให้มีรูปถ่ายและลายมือชื่อของอาสาสมัคร

ข้อ 21 บัตรประจำตัวมีระยะเวลาการใช้คราวละ 5 ปี กรณีบัตรหมดอายุให้ยื่นความจำนงขอมีบัตรประจำตัวใหม่กับกรม

ข้อ 22 บัตรประจำตัวสูญหายหรือชำรุดให้เครือข่ายและอาสาสมัครยื่นความจำนงขอมีบัตรประจำตัวใหม่ภายใน 60 วัน

ข้อ 23 การใช้บัตรประจำตัวให้ใช้เมื่อมีการปฏิบัติหน้าที่หรือติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหรือตามเจ้าหน้าที่ของรัฐร้องขอ

ข้อ 24 ให้อธิบดีหรือผู้รักษาการตามระเบียบนี้ มีอำนาจออกข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ คำแนะนำตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2548

พลตำรวจเอก ชิดชัย วรรณสถิตย์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม